

Advies Archeologische Monumentenzorg 2010-nr. 18

Deel 1) Concept selectiebesluit archeologie

Deel 2) Beoordeling archeologisch rapport

	naam	Gemeente/bedrijf	Datum	paraaf
Aanvrager	M. v.d. Rijdt	Gemeente Best	18-1-2009	
Auteur(s)	R. Berkvens	Samenwerkingsverband Regio Eindhoven Milieudienst	28-1-2010	
Autorisatie	J. Schotten	Samenwerkingsverband Regio Eindhoven Milieudienst	28-1-2010	

Advies Archeologische Monumentenzorg:

Concept selectiebesluit archeologie gemeente Best

Bevoegd gezag: Gemeente Best
Dhr. M. v.d. Rijdt
Postbus 50
5680 AB Best

Datum: 28-1-2010

Locatie: Plangebied Broekstraat, gemeente Best

Project: *Gemeente Best, plangebied Broekstraat te Best. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven, auteur A. ter Wal, januari 2010 (BAAC rapport A-09.0412).*

Van: Samenwerkingsverband Regio Eindhoven
Milieudienst
Mevr. drs. Ria Berkvens
Tel. 040-259 47 80
E-mail: R.Berkvens@milieudienst.sre.nl

Concept selectiebesluit archeologie plangebied Broekstraat, gemeente Best

In locatie 17 van het plangebied Kempisch Bedrijvenpark te Hapert kan op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek, zoals die worden gepresenteerd in het rapport *Kempisch Bedrijvenpark, Locatie 17, Hapert. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven, auteur: A. W. A. Kemme (BAAC-rapport A-07.0288-3, conceptversie november 2009)*, gesteld worden dat er geen archeologisch waardevolle en behoudenswaardige resten aanwezig zijn. Op grond hiervan kan de archeologische verwachting bijgesteld worden naar een lage verwachting en kan genoemde locatie voor wat betreft het aspect archeologie worden vrijgegeven voor de voorgenomen nieuwbouw in het kader van de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

In het plangebied Best - Broekstraat is in opdracht van de gemeente Best een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd door BAAC bestaande uit een karterend en waarderend proefsleuvenonderzoek. Daarbij zijn enkele geïsoleerde grondsporen met een onbekende datering aangetroffen, die in verband gebracht kunnen worden met landgebruik. Op basis van de waarderingsaspecten scoort de vindplaats inhoudelijk onvoldoende om als behoudenswaardig te worden aangemerkt. Een archeologisch vervolgonderzoek wordt dan ook niet nodig geacht. De SRE Milieudienst adviseert de gemeente Best het bovengenoemde advies op te volgen en het gebied vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

De aanwezigheid van archeologische resten kan nooit geheel worden uitgesloten op basis van het uitgevoerde onderzoek. Mochten er tijdens toekomstige grondwerkzaamheden toch onverwacht archeologische vondsten en structuren worden aangetroffen, dan dient men dit zo spoedig mogelijk bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en de gemeente Best te melden (Monumentenwet 1988, artikel 53).

Toelichting

Concept selectiebesluit door het bevoegd gezag

Op basis van de gegevens van het vooronderzoek stelt de uitvoerder van het onderzoek een waardering op. Het bevoegd gezag kan deze waardering gebruiken bij het nemen van een selectiebesluit. Als het bevoegd gezag concludeert dat de vindplaats behoudenswaardig is, zal men moeten bekijken of de ruimtelijke plannen zodanig kunnen worden aangepast dat behoud van de vindplaats mogelijk is. Het rijks- en ook het provinciaal archeologiebeleid gaat uit van behoud van het bodemarchief *in situ* (ter plekke, dat wil zeggen in de bodem). Is dit niet realiseerbaar, dan dient de aanwezige, als behoudenswaardig gewaardeerde, vindplaats te worden onderzocht. Meestal betekent dat een opgraving als definitieve beheersmaatregel. Als de archeologische vindplaats niet behoudenswaardig wordt bevonden kan het terrein worden vrijgegeven voor de realisatie van de plannen (=negatief selectieadvies). Zelfs dan is het in sommige gevallen overigens nog aan te bevelen amateur-archeologen onderzoek te laten doen; dit kan alleen bij vindplaatsen met een negatief selectieadvies.

Het al of niet opvolgen van een selectieadvies door de archeologisch uitvoerder is een beleidsbesluit, dat is voorbehouden aan het bevoegde gezag. Het selectiebesluit kan dan ook afwijken van het selectieadvies. Onder de huidige wetgeving is niet geregeld welke overheid een selectiebesluit moet nemen, nog hoe dat besluit eruit moet zien. Een overheid kan een (selectie)besluit nemen voor de archeologie in het eigen grondgebied en daaraan voorwaarden verbinden. Dat kan in het kader van haar wettelijke taken of op basis van een speciale archeologieverordening. Daarbij is het wel van belang dat deze overheid een eigen archeologiebeleid voert, zich bij de besluitvorming baseert op adequaat uitgevoerd vooronderzoek en zich laat adviseren door een daartoe gekwalificeerd archeoloog. Dit is in overeenstemming met de richtlijnen van de Vereniging Nederlandse Gemeenten.¹

Bij ruimtelijke planvorming en ingrepen kan de nieuwe archeologiewetgeving en de beleidsmatige vertaling ervan door de gemeente grote financiële en/of organisatorische consequenties hebben. Niet alleen voor de gemeente zelf, maar ook voor grondeigenaren en -gebruikers, planmakers en initiatiefnemers van bodemingrepen. Gezien de grote financiële, planologische en cultuurpolitieke consequenties die aan archeologische selectiebesluiten verbonden kunnen zijn, is het van het grootste belang dat dit soort besluiten op een zorgvuldige, transparante, rechtvaardige en rechtmatige wijze tot stand komen. In ieder geval staan selectiebesluiten open voor beroep- en bezwaar.

Kwaliteit

Bij het nemen van het selectiebesluit wordt er van uitgegaan dat de kwaliteit van het archeologisch selectieadvies gewaarborgd is. Dit betekent dat het selectieadvies moet zijn opgesteld (en gecontroleerd) door een senior archeoloog. Een ander uitgangspunt is dat het gehele proces voorafgaand aan het archeologische selectieadvies volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) is verlopen. Dat wil zeggen dat er in het geval van gravend onderzoek een Programma van Eisen (PvE) moet zijn geweest. Een PvE moet bovendien goedgekeurd zijn door het bevoegd gezag. Wanneer de opsteller van het PvE ook de uitvoerder is, moet het plan beoordeeld worden door een onafhankelijk senior archeoloog. Dit kan een archeoloog zijn die aan uw gemeente verbonden is, een archeoloog die werkzaam is bij de provincie of het rijk of een senior archeoloog bij een andere instelling dan de opsteller/uitvoerder.

Beleidskader

Het nationale beleid voor de archeologische monumentenzorg staat in het teken van het behoud en het beheer van het archeologische erfgoed. De archeologische belangen vinden wettelijke bescherming in de Monumentenwet 1988 en het Europese Verdrag van Valletta (1992). Op gelijke voet staat het streven naar het gebruik van het archeologische erfgoed als inspiratiebron voor de ruimtelijke inrichting van ons land. Dit beleid geldt voor alle cultuurhistorische waarden, dat wil zeggen voor zowel archeologische als voor historisch geografische en historisch bouwkundige waarden (Nota

¹ Handreiking Valletta, VNG 2009

Belvédère 1999). Op 1 september 2007 is de wet op de archeologische monumentenzorg in werking getreden. Deze wet omvat een wijziging van de Monumentenwet 1988 en is ook gericht op de implementatie van het genoemde verdrag. Dit betekent dat gemeenten verplicht zijn in de voorbereidingsfase van een nieuw bestemmingsplan of projectbesluit archeologisch onderzoek te laten uitvoeren. Gemeenten dienen ook aan te geven welke conclusies zij aan de onderzoeksresultaten verbinden. De archeologische onderzoeksresultaten krijgen vervolgens hun vertaling in het bestemmingsplan of projectbesluit.

Het beleid voor de archeologische monumentenzorg van de provincie Noord-Brabant sluit op hoofdlijnen aan op het nationale beleid voor de archeologische monumentenzorg. In het streekplan 2002 is in overeenstemming met voornoemde regelgeving bepaald dat bij ruimtelijke plannen rekening moet worden gehouden met bekende en te verwachten archeologische waarden. Het uitgangspunt hierbij is dat het archeologisch erfgoed moet worden beschermd op de plaats waar het wordt aangetroffen.

[gemeentelijk beleid]

Advies Archeologische Monumentenzorg: Beoordeling van een Archeologisch Rapport

Bevoegd gezag: Gemeente Best
Dhr. M. v.d. Rijdt
Postbus 50
5680 AB Best

Datum: 28-1-2010

Locatie: Plangebied Broekstraat, gemeente Best

Project: *Gemeente Best, plangebied Broekstraat te Best. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven, auteur A. ter Wal, januari 2010 (BAAC rapport A-09.0412).*

Van: Samenwerkingsverband Regio Eindhoven
Milieudienst
Mevr. drs. Ria Berkvens
Tel. 040-259 47 80
E-mail: R.Berkvens@milieudienst.sre.nl

Inleiding

Op 18 januari 2010 ontvingen wij van de gemeente Best de opdracht om het rapport *Gemeente Best, plangebied Broekstraat te Best. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven, auteur A. ter Wal, januari 2010 (BAAC rapport A-09.0412)* te beoordelen.

Het karterende en waarderende proefsleuvenonderzoek had als doel het vaststellen van de archeologische waarde van het onderzochte gebied. Verder moest een advies worden gegeven over de noodzaak van archeologisch vervolgonderzoek.

Het resultaat van een inventariserend onderzoek is volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) een rapport met een waardering en een inhoudelijk (selectie-)advies (buiten normen van tijd en geld), aan de hand waarvan een beleidsbeslissing (meestal een selectiebesluit) genomen kan worden. Dit betekent, dat de veldactiviteiten uitgevoerd worden tot het niveau waarop deze beslissing gefundeerd genomen kan worden.

Samenvatting van het plan

Onderzoekskader RO: Bestemmingsplanwijziging (woningbouw) Grootte onderzoeksgebied: 12.364 m ² Onderzoekperiode: december 2009 Opdrachtgever: Gemeente Best Opdrachtnemer: BAAC
--

Het plangebied ligt ten noordwesten van de bebouwde kom van Best en wordt begrensd door de Broekstraat in het westen, de Parallelweg in het noorden en de Ringweg N619 in het oosten. Het onderzoeksgebied is in gebruik als akker. Aanleiding tot het onderzoek is voorgenomen nieuwbouw met infrastructuur; de exacte verstoringoppervlakte en -diepte zijn voorsnog niet bekend.

In het plangebied is in 2009 een bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek² uitgevoerd. Uit archeologisch vooronderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen in een dalvormige laagte en dat in de ondergrond vochtige condities heersten. In het plangebied is geen sprake van een oud esdek, maar van een humeus dek zonder duidelijke fasering dat in dikte varieert van 40-70 cm. De bodem is afgetopt tot op de C-horizont, nergens werden nog restanten van het oorspronkelijke podzolprofiel aangetroffen. De bleke kleur en oxidatievlekken wijzen op een sterke invloed van het grondwater in het plangebied. Door de relatief lage ligging ten opzichte van de omringende dekzandruggen is het dan ook een vrij vochtig gebied geweest. Op basis van het veldonderzoek kan de verwachting voor de Steentijd worden bijgesteld naar laag. Voor de periode Late Middeleeuwen / Nieuwe tijd blijft de verwachting hoog, evenals voor bijzondere complextypen eigen aan beekdalen zoals rituele depots, afvaldumps, voorden, bruggen, ambachtelijke werkplekken, greppels en karrensproten.

Het 1,2 ha grote plangebied is conform het Programma van Eisen³ gewaardeerd door middel van 10 proefsleuven met een oppervlakedekking van ca 8% (1200 m²). De redelijk intacte bodemopbouw bestaat uit een bouwvoor met daaronder een esdek van ca 60-70 cm dikte. Hier en daar is mogelijk een oudere akkerlaag aanwezig. De natuurlijke ondergrond bestaat uit lemig zand.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden in totaal 4 archeologisch relevante sporen, verspreid over het onderzoeksgebied aangetroffen, bestaande uit een paalkuil, een kuil en twee greppels. Deze sporen moeten, gezien hun homogene vulling, waarschijnlijk vóór de middeleeuwen gedateerd worden. Vondsten zijn, evenals op de rest van het terrein, in deze sporen niet aangetroffen. De functie van de sporen is onduidelijk; wat betreft de greppels kan aan perceelgreppels gedacht worden.

De waardering van het onderzoeksterrein is conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA)⁴ uitgevoerd. Hierbij wordt de vindplaats gescoord op beleving, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit. De beleving van de vindplaats kan niet gescoord worden; de vindplaats is niet als zodanig aan het oppervlak te herkennen en er is geen directe verbondenheid met een specifieke historische gebeurtenis. Bij de fysieke kwaliteit scoort de gaafheid midden; het terrein is deels verstoord door recente ingrepen. Perceelgreppels, ook uit de periode van vóór de middeleeuwen, worden regelmatig aangetroffen. De zeldzaamheid van de vindplaats is daarom laag gescoord. De informatiewaarde van de vindplaats is laag; er zijn slechts twee greppels, één kuil en één paalkuil aangetroffen en geen vondstmateriaal. De ensemblewaarde scoort midden; in de omgeving zijn meerdere vindplaatsen verschillende perioden bekend. Op grond van bovenstaande waardering acht BAAC bv de vindplaats **niet** behoudenswaardig.

Beoordeling

Het rapport is goed leesbaar en het bijgeleverde kaartmateriaal is van voldoende kwaliteit. De volgens de KNA vereiste gegevens t.a.v. de archeologie zijn geleverd. Voor het veldonderzoek zijn de juiste methoden gevolgd. Wij stemmen in met het advies om geen vervolgonderzoek uit te voeren. Wel vragen wij om in het definitieve rapport de aangetroffen sporen te analyseren in het kader van de landschappelijke en historische ontwikkeling van het gebied, zoals geschetst in het vooronderzoek. Hoe heeft de percelering zich ontwikkeld en wanneer is het gebied in gebruik genomen als akker, dan wel als weiland.

Advies

Met inbegrip van bovenstaande opmerkingen stemmen wij in met het rapport *Gemeente Best, plangebied Broekstraat te Best. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven, auteur A. ter Wal, januari 2010 (BAAC rapport A-09.0412)*.

² Best, plangebied locatie Broekstraat. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase), auteur N.J. Krekelbergh, augustus 2009 (Baac rapport V-09.0099)

³ Berkvens, R., 2009: Archeologisch Programma van Eisen, proefsleuvenonderzoek Best – Broekstraat, Eindhoven.

⁴ Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 3.1.

BIJLAGE 1

Toetsingsprocedure

Rapportages worden door de SRE Milieudienst getoetst aan de in de archeologische monumentenzorg voorgeschreven kwaliteitsnormen en aan de in de beroepsgroep gangbare gedragscodes m.b.t. onafhankelijkheid en proportionaliteit. De conclusies en aanbevelingen zijn getoetst aan de verwachte waarde van de locatie en aan de verhouding tot de bestaande en de te verwachten verstoring van het bodemarchief. Indien deze toetsing leidt tot aanbevelingen om het rapport te verbeteren, hebben deze aanbevelingen alleen betrekking op meetbare kwaliteitsaspecten en niet op zaken die binnen het domein van de integriteit en wetenschappelijke verantwoordelijkheid van de rapporteur vallen. Selectie- en beleidsadviezen van de toetser zijn onderscheiden van die van de auteur van het rapport.

Bij de toetsing is – waar nodig – gebruik gemaakt van de volgende documenten:

- RACM database Archis II
- Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.1
- Checklist SIKB beoordeling IVO verkennend, karterend en waarderend
- Checklist SIKB beoordeling PvE
- Leidraad Archeologische Standaard Boorbeschrijving
- Leidraad Archeologisch Onderzoek Beekdalen
- Leidraad IVO Karterend Booronderzoek
- Minimum- en onderzoekseisen Provincie Noord-Brabant t.b.v. archeologisch vooronderzoek in de vorm van inventariserend en waardestellend boor- en proefsleuvenonderzoek (versie 02/01/2007)
- Nationale Onderzoeksagenda Archeologie
- MemoRIA 6 en 8
- Literatuur m.b.t. de regio voorzover die aanwezig is in de bibliotheek van het Archeologisch Centrum in Eindhoven
- Gedragscode van de Vereniging van Nederlandse Archeologen